

Ideges Gyermkek állami iskolájának.

Irtta Vértess O. József dr.,

az ideges gyermekek állami közpiskolájának vezetője.

Budapest, augusztus 9.

Szeptember elsején a kultuszminisztérium jóvoltából megnyílik Budán a Csörsz utcában az ideges gyermekek állami iskolája. Az első állami intézet, mely az ideges tanulókat egy a teljesen részükre megalkotott iskolába helyezi el: gyógyító pedagógusok, kiváló pszichológusok és szakorvosok kezére bizza ennek a mi ideges korunknak kis betegeit.

Magánintézetek - azok is csak külföldön vannak - már régebben gondoskodtak ezekről a gyermekekről. Németországnak már számtalan ilyenemű magániskolája van, de állami gondozásba házánk veszi először az ideges tanulókat.

Mi az idegesség? Hát ez is betegség? Hisz apáink azt sem tudták, hogy ilyen betegség van! Nem tudták mert nem ismerték, épúgy mint alig ismerték még ezelőtt egy-két évtizeddel a vakbél betegségeit, az influenzát és sok más pusztító kórt.

Valamennyien érezzük idegületünk gyorsan perdülő munkáját, mely hamarost meglassul a mindennapi élet kenyérkereső küzdelmében vagy a túlhasított élvezeteiben.

A tudományde különösen az orvosi- és neveléstudomány az elkülönülés, a specializálódás korát éli. A pedagógia is, az orvostan is ma már külön lélektanról beszél, mikor a gyermek lelki világát vizsgálja. A gyermek: nem az ember kicsiben. A gyermek önálló lelki életet él, mely nem kicsinyítettje a felnőtt ember lelki életének. Külön képzet-, érzet- és akarat-világa van a kisdedeknek, a gyermeknek, a serdülőnek, a felnőttéérett ifjunak, a léánynak. Ezek az érzelmek nem a nagyok eltompított, kisebbfoku érzelmek. Régebben szívesen irtuk, hogy a nagyok bosszúja: kicsinyek haragja a felnőttek szerelme: a gyermekek szeretete, ami ott gyűlölet, az itt harag-

szom rád." Mindeütt a megfelelő redukáltérzelmet keresték és elvont gondolkodás útján természetesen meg is találták ezeket.

A régi ifjusági iratok - Hoffmann Ferencz, Schmidt Kristóf és a többi, kiknek nevét ma már kiselejtezett könyvek jegyzékében látjuk - a "redukált érzelmek lélektanával" dolgoztak.

Most, hogy a kísérleti-lélektani laboratóriumok megnyitottak, a papiros-lélektan - meghalt. Ezekben a műhelyekbenkelt életre a kísérleti gyermektanulmány és a gyógyítópedagógia, mely két tudományágnak hazánkban Ápponyi Albert gróf adott állandó szállást. Ebből a laboratóriumból kerültek ki azok a nagyértékű dolgozatok, melyek a külföldön is jóhangzásúvá tették egy magyar tudós orvos nevét és ugyancsak ez az intézet dolgozott kerölve Náray Szabó Sándorral, a gyógypedagógiai ügyek minisztériumi vezetőjével, hogy az ideges és gyengébb szervezetű gyermekek alsó- és középfokú állami intézetét megvalósíthassa.

Hosszas megfontolások, gyakori értekezletek, iskolatervek, szervezeti szabályok mindig közelebb vittek bennünket az eszmétől a valóságig, míg végre megszületett az új intézet.

Uj intézet minden tekintetben. A minisztérium az idegesek iskolája számára külön iskolatervet dolgoztatott ki a szerkesztőjével. Ez a terv számol azzal, hogy az ideges tanuló sokkal könnyebben fárad ki mint normális társa. A tanítást, ha az idő megengedi, a szabadban tartjuk meg: A réten a kertben a verandán.

Az elméleti tanítás - amennyire csak lehet háttérbe szorul. Csak a legszükségesebb részesel ismertetjük meg a gyermeket. Nagy súlyt vetünk a kézügyességi és ipari gyakorlatokra, a mezőgazdaságra, a kereskedelmi ismeretekre, nevezetesen mindazokra a tárgyakra, amelyet a ma iskolája elhanyagol, jóllehet épp ezek az említett gyakorlatok hozzák szorosabb kapcsolatba a gyermeket az éléttel; épp ezek a foglalkozási órák üditik föl testét lelkét és ölik ki belőle az idegességet, mely ma - fájdalom - annyi gyermekünket gyötri.

Az új iskolában kevesen fogják tanulni annyian, hogy a modern pedagógia minden követelményének megfelelhessünk. A tanítás egyáltalán lesz a szó igaz értelmében, mert egy egy tanár nem fog négy-nyolc gyermek-

nél többel foglalkozni. A tanítási órák negyven-ötven percesek; az életrendet pedig az orvos a pedagógussal együtt állapítja meg: úgy, hogy a tanuló egészségének szellemének javára válják. / Dürdő gyógyító torna, áztatás /

Ki vehető fel ebbe az intézetbe?

Minden olyan hét egészen tizenöt éves tanuló, ki a nyilvános elemi és középfokú iskolában idegessége miatt nem haladhatott hasonlókorú társaival. Súlyosabb epilepsziás rohamokban vagy gyengeelméjűségben szenvedők ösztönszerű kártevésére, erőszakosságra vagy szökésre hajló gyermekek az intézetben fel nem vehetők.

Az intézet a felvett gyermekéből gyakorlati életben helyt állni tudó, egészséges embereket akar nevelni. Ezért célunk, hogy a középfokú kurzus elsősorban a polgári iskola tanítási menetéhez alkalmazkodjék; megfelelő esetekben a gimnáziumi vagy reáliskolai oktatásra is vállalkozik.

Az ideges gyermekek állami iskolája internátussal egy-kapcsolatos intézet. A gyermek teljes ellátást nyerhet az intézetben / hónaponta kétszáz koronáért /, de lehet bejáró is /hónaponként hatvan koronáért /.

Az osztályokat az új intézetben mind az elemi mind a középiskolai fokon nem választottuk el oly élesen egymástól, mint a rendes iskolában. A tanuló, ha a tárgyak többségéből megfelelő haladást tanúsít, a kurzus végével átléphet a következő fokozatba. Azokból a tárgyakból, amelyekből a gyermek idegességénél, vagy különös akaratánál fogva gyöngébb addig, a meddig szükségesnek mutatkozik, az alsóbb fokozatok megfelelő tanítási óráin vesz részt.

A gazdasági és ipari gyakorlatokban való részvételt az egyéni rátermettség szabja meg. E szerint osztjuk be a tanulókat ebbe vagy abba a csoportba, függetlenül az egyéb tárgyakban mutatkozó haladásától.

A kurzusok befejeztével csak azok a tanulók tartoznak nyilvános vizegít tenni, kiknek szülei ezt kívánják. Az intézet nem tart nyilvános vizegátokat, hanem növendékeiktől állami vagy községi iskolában vizegátatja.

Szűk keret közé szorítva ez az idegesek állami iskolája. Nem főforgató, elszédítő ötleteket valósít meg, hanem megalkotja a nagy pedagógu-

